

Svatá Anežka a bohatství

13. listopad

Jarmila Plačková

Svatá Anežka Česká navazuje na duchovní dědictví kněžny Ludmily a knížete Václava, s kterými ji sblíží zájem o mír a pokojný život v české zemi na základě křesťanských ideálů. Narodila se v roce 1211 na pražském královském dvoře králi Přemyslu Otakaru I. a královně Konstancii. Její otec vynikal politickou ctižádostí a diplomatickou obratností a se svou nejmladší dcerou Anežkou měl velké plány. Výhodným sňatkem chtěl upevnit své vladařské pozice. Již ve třech letech byla Anežka zasnoubena se synem slezského knížete, později se o její ruku ucházel syn německého císaře a pak i sám císař a anglický král. V souladu s dobovými zvyklostmi ji posílá na výchovu do země budoucích manželů, nejdříve do polského kláštera v Třebnici, a pak na královský dvůr do Vídně. Anežka nemohla události svého dospívání ovlivnit, volit si mohla jen postoj k nim. Postupně však získává reálný pohled na život. V kláštřích poznává život podle křesťanských ideálů, vidí utrpení chudých a nemocných a snahu pomoci. Na královských dvorech zakouší život v bohatství a přepychu, vidí intriky, zrahy, nevěry, války a dokonce promyšlené vraždy. Anežka touží řešit nedorozumění a konflikty a tím přispět k životu v míru a pokoji mezi lidmi a národy. Chce být člověkem smíření, královnou bohatých i chudých. Ve shodě s hodnotami svého vnitřního světa bere život do svých rukou a daruje ho Kristu – dárci pokoje a usmíření. Z královského věna zakládá špitál, mužský a ženský klášter, do kterého pak vstupuje. Anežka, i když žila v klášterním ústraní, byla spojená s osudem svého rodu i národa. Byla věrnou následovnicí křesťanského ideálu i moudrou rádkyní své královské rodiny. Z legend víme o její dobročinnosti, milosrdenství a umění diplomacie.

Anežka zahájila ze svého věna na břehu Vltavy na Starém Městě pražském výstavbu velkolepě pojatého mužského kláštera řádu menších bratří sv. Františka z Assisi a ženského kláštera řádu sv. Kláry. Vedle kláštera založila špitál u kostela sv. Haštala podle vzoru svaté Hedviky, kterou v dětství poznala při své výchově v klášteře ve slezské Třebnici. Viděla, jak se stará o nemocné, zestárlé, chudé a opuštěné. Anežka se také inspirovala životem své sestřenice sv. Alžběty Duryňské, sv. Františka z Assisi a sv. Kláry. Na Anežčinu prosbu papež ze špitálního bratrstva ustanovil samostatný Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou a jeho znakem se stal červený kříž a červená hvězda na černém plášti. Křížovníci se starali o poutníky, o nemocné, chudé a opuštěné. Do nově založeného kláštera na Františku Anežka společně s dalšími sedmi dívkami z českých šlechtických rodin v roce 1234 vstoupila. Stala se první královskou dcerou v Evropě, která vstoupila do chudého řádu sv. Kláry. Anežka, i když žila po celou dobu ve svém klášterním ústraní, byla spojená s osudem svého rodu i národa. Byla věrnou následovnicí františkánského ideálu i moudrou rádkyní své královské rodiny. V roce 1249 přispěla k usmíření svého bratra krále Václava I. s jeho synem Přemyslem Otakarem II. Z Anežčiných legend víme o její dobročinnosti, milosrdenství a umění diplomacie. Po naplněném životě umírá ve svém klášteře Na Františku v Praze 2. března 1282. Krátce po své smrti byla Anežka považována za svatou. O její svatořečení se však marně usilovalo a byla svatořečena až 12. listopadu 1989. Její kanonizace je spojována s pádem totalitního režimu v Československu 17. listopadu téhož roku a dala výrazný duchovní rozměr událostem sametové revoluce.

Život svaté Anežky může být pro nás ujištěním a nadějí, že i v situacích, kdy ztrácíme orientaci v „intrikách“ života můžeme najít východisko, které vede k životu v míru a pokoji. Pro křesťany je Anežka příkladem člověka, který takový život hledá a nachází u Boha, který je dárcem pokoje. Tyto skutečnosti chce setkání zachytit. V úvodu máme prostor k pozdravu a podání ruky, prostor aktivně se zapojit do společného díla, vzájemně se doplňovat a tvořit. Protiklady moci a bezmoci, války a míru jsou vyjádřeny v obrazu královské a trnové koruny, snaha o smíření a naději života v míru je vyjádřena v obrazu kříže, chleba a světla svíce.

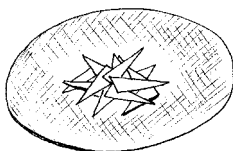
Cílová skupina
mládež
dospělí

Pomůcky

- dřívka ve tvaru trojúhelníku
- černý kruhový šátek
- triangl
- „královská koruna“
- „trnová koruna“
- chléb na šátku
- dekorační materiál
- svíce a zápalky

Setkáváme se

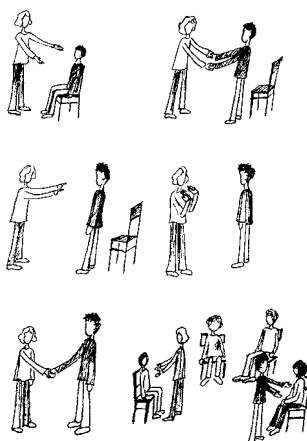

Předem zabalíme odpovídající počet dřivek – pro každého účastníka dvě – do černého kruhového šátku. Určitý počet dřivek k zobrazení maltéžského kříže odložíme stranou.

Vedoucí účastníky přivítá a pozdravíme se písní:

hudba a text: Hanni Neubauer
český text: Eva Muroňová

Já zdravím tě, ty zdravíš mě a říkám, že jsem rád. Že
tě vidím, že mě vidíš, ru - ce si můžem dát. Tak - hle ru -
ce si můžem dát. A na se - be se po - dí - vat.

Já zdravím tě, ty zdravíš mě	Vedoucí se postaví, jde k někomu a vztáhne k němu obě ruce.
a říkám, že jsem rád.	Vedoucí mu pomůže se postavit.
Že tě vidím,	Ukazujeme oběma rukama na osloveného.
že mě vidíš,	Ukazujeme oběma rukama na sebe.
ruce si můžem dát.	Zdravíme se podáním ruky a pohledem.
Takhle, ruce si můžem dát. A na sebe se podívat.	Můžeme vymýšlet různá gesta, jak se pozdravit.
Já zdravím tě...	Rozejdeme se k dalším dvěma účastníkům a píseň se opakuje tak dlouho, dokud se všichni nezapojí. Na závěr vytvoříme kruh.

Pozdravíme se v kruhu a posadíme se zpět na svá místa.

Lidé si obvykle podávají ruce na pozdrav, ale někdy takové obyčejné podání ruky vyjadřuje mnohem víc.

Můžeme si povídat:

- S kým jsem si dnes podal ruku?
- Kdy bylo pro mě podání ruky významné? Např. Podání ruky když jsem se topil. Pozdravení pokoje. Manželský slib. Apod.

Úvodní aktivity dávají prostor gestům týkajícím se Anežčina úsilí o smíření a pokoj.

Podání ruky je také znamením usmíření. Kdysi podání ruky dokazovalo, že v ruce nedržím zbraň. Když jsou lidé schopni podat si ruce, nestojí proti sobě. Vyjadřují přání, aby se druhému dobře dařilo, aby zůstal zdravý, nebo že platí to, co si ujednali a chtějí se na sebe spolehnout. Tam, kde to mezi lidmi tak je, se dobře žije. Společně mohou žít v pokoji a míru a pracovat na společném díle.

Setkání se skutečností – příprava vyprávění

Také my teď můžeme společně něco vytvořit.

Vedoucí vezme do ruky „balíček“ vytvořený z černého kruhového šátku, ve kterém je přiměřený počet dřívek.

Vedoucí jde s balíčkem po kruhu, ptá se, co by tam mohlo být, a „napovídá“ například tím, že:

- S balíčkem zatřepe tak, aby byl slyšet zvuk.
- Někdo může vyzkoušet, jak je balíček těžký.
- Někdo může hmatem vyzkoušet, jaké tvary jsou v balíčku.
- Někdo se může „podívat rukama“, tj. vložit ruku do balíčku a jeho obsah nahmatat.

Vedoucí pozve dvojici, aby balíček odkryla, a to, co je uvnitř, si rozdělila.

Vedoucí se zeptá ostatních, jestli jsou spokojení.

Přemýšlíme, co by se s takovou situací, když dva mají a ostatní ne, dalo dělat. Např. Přepadnout je a vzít jim to. Přemluvit je. Oni sami to mohou rozdělit. Dát to na „společnou hromadu“ a rozpočítat to. Apod.

Vedoucí nechá skupinu situaci samostatně vyřešit.

Jedno řešení může být, aby si dva uprostřed zavolali k sobě dva další, rozdělili se s nimi a ti pak také zavolali další. Pokračujeme, dokud nemá každý dvě dřívka.

Společně vymýšlíme, co se dá se dřívkem dělat. Jeden předvede svůj nápad a ostatní jej napodobí.

Se dřívkem můžeme například:

- Ťukat na dřívko souseda nebo na židli.
- Balancovat na ruce.
- Pokládat na zem v různých polohách a tvořit obrazy apod.

Vedoucí vyzve účastníky, aby vytvořili skupiny, které mají stejný počet členů. Každá skupina bude tvořit ze dřívek na zemi svůj obraz. Vedoucí dává znamení trianglem.

Na znamení trianglu pokládá jeden po druhém jedno dřívko a při druhém kole druhé dřívko tak, aby vznikl uprostřed skupiny společný obraz. Tvoření obrazu probíhá beze slov, aniž se účastníci na něčem předem dohodli.

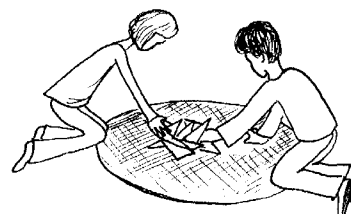
Po posledním cinknutí si účastníci mohou ve skupině sdělit dojmy se společného skládání a dohodnout se, jak by se jejich obraz mohl jmenovat.

Jednotlivé obrazy si společně prohlédneme. Ostatní mohou přemýšlet, jak by se obraz mohl jmenovat a pak autoři vyslovit, co by to mohlo být. Ostatní mohou také dílu dát název a pak porovnávat s názvem, který dali dílu jeho autoři.

Posadíme se.

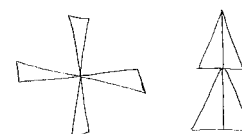
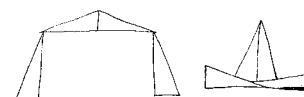
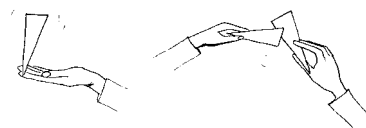
Každý přiložil ruku k dílu a vznikla konkrétní díla s konkrétními názvy a významy. Já teď tady uprostřed složím ještě jedno dílo. Připomene nám jedno ještě větší dílo, které vzniklo v minulosti před téměř 800 lety a trvá dodnes. Dívejte se.

Vedoucí složí z dřívek, která má odložená stranou, jedno rameno maltézského kříže a ostatní přemýšlejí, co by to mohlo být. Pak postupně skládá další ramena kříže a společně přemýšlíme, co by to mohlo být. Např. Šipka. Křížovatka. Hvězda. Kříž. Apod.

Počet dřívek máme předem připravený tak, aby měl každý dvě dřívka. Pokud někdo chybí a dřívka zbydou, necháme je ležet uprostřed. Později z nich složíme obraz uprostřed kruhu.

Je dobré ocenit, že se skupina uměla dohodnout a problém byl vyřešen bez hádání a v pokoji. Pokud někdo dobrovolně sehrál výraznou roli „zprostředkovatele“ nebo „řešitele“ problému, je dobré na to upozornit.

Činnost dává prostor aktivně se zapojit do společného díla, vzájemně se doplňovat a tvořit. Také tyto kompetence souvisejí s poselstvím života svaté Anežky České.

Dohodneme se, že před námi leží obraz zvláštního kříže.

Společně jsme vytvořili kříž, který vypadá jako...

Vedoucí zopakuje, příp. doplní, že se jedná o maltézský kříž.

Tento kříž společně s červenou hvězdou na černé ploše má ve znaku Rytířský řád křížovníků. Je to jediný mužský řád, který založila žena, a to česká princezna Anežka.

- Zná někdo někoho, kdo se jmenuje Anežka?
- Je někde v blízkosti/ v kostele, v nedaleké obci její obraz nebo socha?
- Kdo chce, může říct, co ví o Anežce České.

Setkání se skutečností – vyprávění

Život Anežky provázelo zvláštní poslání. Protože se narodila jako královská dcera – narodila se na pražském královském dvoře králi Přemyslu Otakarovi I. a královně Konstancii – stala se součástí velkých politických plánů.

Vedoucí vezme „královskou“ korunu, pošle ji během vyprávění po kruhu a pak ji položí k jednomu rameni kříže.

Její otec ji už ve třech letech zasnoubil vratislavskému vévodovi a naplánoval tak „výhodný“ sňatek, kterým chtěl zabezpečit mírové sjednocení se sousedními zeměmi a upevnit tak své vladařské pozice. Poslal ji do kláštera v Třebnici v Polsku, protože chtěl, aby Anežka získala vzdělání a výchovu v zemi budoucího manžela. Tam se princezna Anežka setkala s upřímnou křesťankou, vévodkyní Hedvikou, která se nebála být jiná, dokázala zastávat jiné hodnoty než lidé, kteří ji obklopovali, a ještě jim prokazovat dobro. Mladičký snoubenec však zemřel a šestiletá Anežka se vrátila zpět do Čech. Politická hra o Anežčin život však neskončila a otec s ní „obchodoval“ dál. Tentokrát nabídl její ruku synu německého císaře a Anežka se pro změnu přestěhovala do Vídně, kde se měla připravit na roli budoucí královny a císařovny. Tady se však s upřímně žitým křesťanstvím nesešla. Místo křesťanství našla přetvářku a za ní touhu po moci a majetku, která vedla k nepokojí, válkám, drancování, vraždám, k hmotné i morální bídě.

Anežka často vzpomínala na Hedviku a toužila stále víc po tom, aby nebyla jen nástrojem v něčíh rukou, ale aby mohla sama přispět k tomu, aby lidé žili v upřímnosti, míru a vzájemné lásce.

Vedoucí vezme „trnovou korunu“, pošle ji během vyprávění po kruhu a pak ji položí k dalšímu rameni kříže.

Ale místo toho se sama stala obětí politických intrik a mocenských plánů. Císařský syn zrušil zasnuby a čtrnáctiletá Anežka se opět vrací do Čech. Zdálo by se, že i když byla Anežka dcerou nejmocnějšího panovníka ve střední Evropě, nemá moc svobodně rozhodovat o své budoucnosti, ale ona už věděla své, a když ji pak o ruku požádal anglický král a německý císař, odmítl. Už měla svůj plán. Už nechtěla být závislá na vůli své rodiny. Rozhodla se, že vezme svůj život do svých rukou a z vlastní svobodné vůle jej daruje Kristu – dárci pokoje a usmíření.

Vedoucí vezme chléb položený na šátku, pošle ho během vyprávění po kruhu a pak ho položí k dalšímu rameni kříže.

S vladařskou velkorysostí chce zajistit bohatým i chudým chléb a vše potřebné k životu.

S bratrem, králem Václavem I., zakládá v Praze špitál, o který se později stará Řád křížovníků s červenou hvězdou. Své královské věno daruje na stavbu mužského kláštera sv. Františka z Assisi a ženského kláštera řádu sv. Kláry, do kterého pak sama vstoupila. Stává se moudrou rádkyní své královské rodiny. Modlí se za mír a jednotu v zemi a nabízí prostor pro rozhovor a usmíření. Z ticha klášterního života vystupuje jen tehdy, když může přispět k usmíření zneprátelených stran a vnést světlo do temnoty bezvýchodných situací.

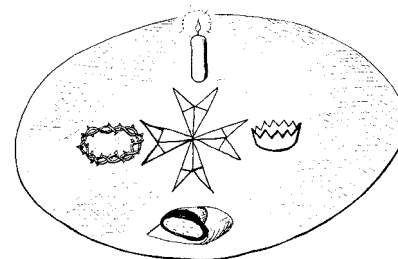
Vedoucí zapálí svíci, pošle ji během vyprávění po kruhu nebo ji drží v ruce a při vyprávění prochází po kruhu. Svíci pak položí k poslednímu rameni kříže.

Taková situace nastala, když v Čechách vypukla občanská válka mezi jejím bratrem králem Václavem a jeho synem Přemyslem Otakarem II. Ten převzal vládu, svého otce vyhnal ze země a nechal si na svou hlavu nasadit jeho korunu.

Anežka viděla bídu a utrpení chudých lidí a také jak se její nejbližší, kteří by se o zemi měli starat, navzájem osočují a jak nepokoje a bitvy trvají už celé dva roky. Rozhodla se vyjít z kláštera, vstoupit mezi otce a syna a usmířit je. Přemysl Otakar návrhu Anežky smířit se nejdříve odporoval, ale po dlouhém domlouvání, jednání a zvažování přece jen ustoupil a řekl: „Smírím se s otcem a přijdu to potvrdit a oslavit k tobě do kláštera.“ V kostele sv. Františka se pak slavila slavná mše, při které byla znovu potvrzena vláda krále Václava. Při hostině si otec se synem podali ruce a alespoň na čas v zemi zavládl mír.

Anežka tak naplnila svou touhu a poslání sjednocovat a i když v roce 1282 umírá v Praze ve svém klášteře Na Františku, její dílo pokračuje.

12. listopadu 1989 byla Anežka Česká svatořečena. Pět dní po její kanonizaci byl v Československu bez násilí a zbraní svržen totalitní režim a revoluce dostala název něžná. Po čtyřiceti letech nesvobody vidí mnozí v takto v míru a pokoji nabyté svobodě duchovní dar svaté Anežky České.

Společně tvoříme

Pokud je to vhodné, mohou si skupiny udělat kolem svého společného díla rám tak, aby vyniklo.

Přemýšlíme a modlíme se

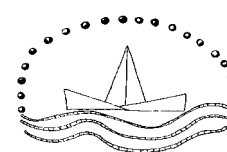
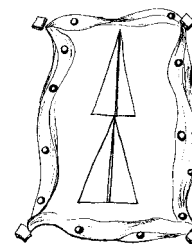
Anežčin odkaz nás povzbuzuje k tomu, aby se v každé době a v různých dějinných situacích hledaly cesty k tomu, aby si lidé v zásadních otázkách dovedli podat ruce a neubližovali jeden druhému.

Přejme si, abychom s vírou v Ježíše, který přišel smířit, co je rozděleno a naplnit pokojem, měli odvahu a sílu podle příkladu svaté Anežky zajímat se o druhé a nacházet cesty smíření k životu v míru a pokoji.

Pokud je to vhodné, vedoucí zakončí setkání čtením biblického textu a modlitbou:

Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. (J 14,27)

**Pane,
Ty jsi dárce pokoje.
Vstupuješ tam, kde vládne nepokoj,**

**a smiřuješ všechno, co je rozděleno.
Daruj nám na přímluvu svaté Anežky
sílu k usmíření a svobodný život naplněný pokojem.
Amen.**